

Projekt hmotné podpory ústavům sociální péče v Kyrgyzstánu

Kyrgyzstán je země bývalého Svazu sovětských socialistických republik. Po jeho rozpadu v roce 1991 získal Kyrgyzstán nezávislost a v témže roce se stal členem Společenství nezávislých států. Po Tulipánové revoluci v roce 2005 je prezidentem Kurmanbek Bakijev.

Po pádu SSSR začaly i těžkosti Kyrgyzstánu. Rozpad socialistické ekonomické i sociální struktury těžce dopadá na běžné obyvatele této středoasijské země.

Struktura ekonomiky Kyrgyzské republiky se nachází v procesu ustavičného přetváření. Program reformy na urychlení přechodu od centrálního plánování k tržní ekonomice se nachází ve stadiu realizace, což způsobuje problémy v hmotném zabezpečení obyvatelstva i malém růstu podnikání. Politická nestabilita, pozorovatelná v posledních letech, doprovázená neuspokojivým řízením, způsobila, že jen málokterí investoři – místní nebo zahraniční, si přáli riskovat svůj kapitál s cílem investovat ho do projektů v Kyrgyzské republice v letech 2000-2005.

Vývoj v oblasti hmotného zabezpečení a chudoby může být v první polovině tohoto desetiletí charakterizován snižováním obecné i krajní chudoby s ohledem k mírnému ekonomickému růstu. Peněžní převody migrantů hrály významnou roli na snižování chudoby tím že byly použity pro soukromé potřeby, nikoliv však do investic v ekonomice.

Kyrgyzská republika je především agrární zemí, dvě třetiny obyvatelstva se věnují zemědělství, vklad ze zemědělství do ekonomiky země je však více než

skromný. Hlavní město Biškeek a přilehlá Čujská oblast, přitahuje pracovníky, kteří zanechávají svá hospodářství a odcházejí v naději lepší práce do hlavního města či za hranice. Severní část země sousedí s Kazachstánem, zemí se střední úrovní důchodů, kde se ekonomika rychle rozvíjí především díky naftě. Jižní část země je hustě osídlená a hraničí s Uzbekistánem a Tádžikistánem, zeměmi, které mají velmi nízkou úroveň důchodů a ve kterých změny probíhají jen velmi pomalu. Kyrgyzská republika je horskou zemí, ve které se většina regionů nachází v horských oblastech, což způsobuje zdražování sociálních služeb a infrastruktury, což znamená, že pro mnohé obyvatele je nemožné se k těmto službám dostat, což se negativně odráží na úrovni života obyvatelstva.

Pod pojmem „chudoba“ rozumíme stav, který je charakterizován nedostatkem základních životních potřeb, tzn. Nedostatkem potravin, ošacení, vzdělání a zdravotní péče. Pod pojmem „extrémní chudoba“ je podle Světové banky míněn příjem nižší než jeden americký dolar na osobu a den.

Podle odhadů byla chudoba v Kyrgyzské republice v roce 2005 registrována na úrovni 43.1%. V extrémní bídě žilo 11,1% obyvatelstva. Vyšší chudoba byla zaznamenána u vesnického obyvatelstva (51%) ve srovnání s městskými oblastmi (30%). Vyšší počet chudého obyvatelstva žije ve vesnicích – tři ze čtyř chudých žijí na vesnici. Úroveň extrémní bídy je na vesnici 2x vyšší než ve městských oblastech. V Batkenské, Issyk-kulské, Džalal-Abadské, Ošské a Narynské oblasti bída převyšuje 50%, v Talaské oblasti 44%, v Čujské oblasti 22%, v Biškeku 11%. Úroveň dostupnosti komunálních služeb na vesnici – vodovod, svoz komunálního odpadu a kanalizace je velmi nízký u všech obyvatel.

Ve městech mají obyvatelé vyšší možnost dostat se k takovým službám jako je centrální vytápění, vodovod, teplá voda, koupelna či sprcha, kanalizace a telefon, ve srovnání s vesnickými obyvateli. Přesto i mezi městskými obyvateli, kteří netrpí chudobou, jedna třetina lidí nemá přístup k jednomu ze základních typů služeb. Většina obyvatelstva strádá z důvodu nedostupnosti některé ze základních služeb.

Nejvíce jsou chudobou postižené rodiny s malými dětmi. Například lidé žijící v rodině se dvěma dětmi mají 50% šanci na život v chudobě. Také vzdělání souvisí s chudobou, nejvyšší možnost na život bez chudoby mají lidé s vyšším

vzděláním, jen 18% domácností, které jsou vedeny osobou s vyšším vzděláním se nachází pod hranicí chudoby, oproti 53% domácností, které mají v čele osobu se středním vzděláním.

V letech 2000-2005 se Kyrgyzská ekonomika rozvíjela růstem 3,7% za rok. Hlavními odvětvími růstu bylo zemědělství, obchod a turistika. Díky tomu poklesla úroveň chudoby z 63 na 43%, a úroveň krajní bída z 33% na 11%.

Cílem občanského sdružení Alterra je poskytovat konkrétní a zaměřenou pomoc v oblasti sociální péče, zdravotní prevence, zdravotnické i ekologické pomoci a osvěty a vzdělávání zemím Střední Asie.

Projekt hmotné pomoci ústavům sociální péče v Kyrgyzstánu vznikl díky osobním zkušenostem Barbory Novákové a Petra Nováka, kteří v Kyrgyzstánu pobývali delší čas. Dětským domovům a ústavům sociální péče chybí potraviny, léky, oblečení a další základní potřeby. Do této oblasti směřovaly úspěšné projekty některých evropských zemí (například stavba dětského domu financovaná a organizovaná německými partnery apod.). Tyto aktivity jsou však velmi omezené a neřeší problémy ÚSP v chudých oblastech.

V rámci projektu O.S. Alterra v současné době probíhá výběr konkrétních ústavů ve spolupráci s Ministerstvem školství Kyrgyzstánu. Snahou je vybrat nejvíce potřebné ústavy v chudých regionech. Zároveň je nutné vzít v úvahu způsob vedení ústavu, zájem vedení ústavu o blaho svěřenců i následnou možnost kontroly vynaložených prostředků.

Z tohoto důvodu je nutné osobní jednání s řediteli vytypovaných ústavů a následná kontrola hospodaření se svěřeným majetkem.

Tato jednání budou probíhat ve spolupráci s místními sociálními, pedagogickými a zdravotnickými pracovníky a pod dohledem Ministerstva školství Kyrgyzstánu.

Cílem je poskytnout konkrétní hmotnou pomoc vybraným ústavům. Pokud to bude možné, potřebné věci nakoupit na území Kyrgyzstánu a tím podpořit obchodníky v regionu.

Informace o některých zvažovaných ÚSP je možné nalézt na adrese:

http://www.inform.kg/ru/business_pages/50/

V rámci úspěšné realizace projektu je třeba:

Pečlivě vybrat ÚSP

Poznat a zvážit požadovanou hmotnou pomoc (oblečení, příkrývky, vybavení kuchyně, vybudování koupelen a WC, hudební nástroje apod.).

To, co je možné nakupovat přímo v regionu, čímž se omezí náklady na dopravu a podpoří se místní obchodníci.

Počítat s vysokou mírou korupce a omezit rizika.

Pružně jednat přímo s odpovědnými úředníky.

U vybavení, které není na území Kyrgyzstánu k dispozici (například polohovatelná lůžka pro těžce nemocné pacienty), zvážit nejvýhodnější způsob transportu.

Zajistit průběžnou spolupráci včetně kontroly.

Výhodou projektu je jeho konkrétnost, zaměřenost, snadná kontrola i to, že není časově omezen. Spolupráce s konkrétními ÚSP může být dlouhodobá a postupně rozšířena na další ÚSP.

Tento projekt také otevírá dveře k dalším aktivitám na území Kyrgyzstánu.

Dalším pozitivním faktorem projektu je nízké zatížení vedlejšími náklady. Není třeba většího množství pracovníků, některé kroky budou organizovány ve spolupráci s dobrovolnými pracovníky z Biškeku. Také cena za dopravu materiálu bude snížena na minimum díky nákupu vybavení přímo na místě.

Předpokládaným mediálním partnerem je Rádio Azyatyk (Radio Liberty).

Koordinátorem projektu je Barbora Nováková,

barbora@alterra.cz

775 60 70 46